

ROCZNY ZAKRES MATERIAŁU Z JĘZYKA POLSKIEGO

Klasa VI szkoły podstawowej — edukacja domowa

Program i podręcznik: Zamieńmy słowo, WSiP.

1. Literatura i odbiór tekstów kultury

Uczeń:

- czyta ze zrozumieniem, wyszukuje informacje podane wprost i pośrednio, odróżnia fakty od opinii;
- omawia tematykę, problematykę, bohaterów, narrację, fabułę i wątki utworu; wskazuje punkt kulminacyjny;
- rozpoznaje nowelę, przypowieść i powieść oraz odmiany opowiadania i powieści, w tym przygodową, detektywistyczną, fantasy i fantastycznonaukową;
- odróżnia fikcję od rzeczywistości oraz elementy realistyczne od fantastycznych; interpretuje dosłowne i przenośne znaczenia tekstu;
- wyjaśnia przesłanie przypowieści, rozpoznaje wartości, ocenia postępowanie bohaterów i uzasadnia własną interpretację;
- omawia funkcje tytułu, podtytułu, motta i puenty;
- charakteryzuje podmiot liryczny; rozpoznaje poznane środki stylistyczne, w tym pytanie retoryczne i apostrofę, oraz określa ich funkcje;
- rozpoznaje elementy rytmizujące wiersz; omawia obrazy poetyckie;
- porównuje tekst literacki z adaptacją, rozumie specyfikę filmu, teatru, muzyki i sztuk plastycznych.

2. Nauka o języku

Uczeń:

- rozpoznaje wszystkie poznane części mowy, w tym partykułę i wykrzyknik, oraz określa ich funkcje;
- odróżnia czasowniki dokonane i niedokonane; rozpoznaje stronę czynną i bierną oraz przekształca te konstrukcje;
- poprawnie odmienia wyrazy, w tym rzeczowniki o nietypowej odmianie, i stosuje właściwe formy zaimków;
- rozpoznaje przymiotniki i przysłówki, które się nie stopniają;
- rozpoznaje części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie i okolicznik; określa ich funkcje i związki wyrazów;
- analizuje zdanie pojedyncze i przedstawia jego budowę na wykresie;
- odróżnia zdania złożone współrzędnie i podrzędnie; przekształca zdania pojedyncze, złożone i równoważniki zdań;
- rozumie rolę wyrazów poza zdaniem;
- rozpoznaje wyrazy wieloznaczne, słownictwo neutralne i wartościujące, zdrobnienia oraz zgrubienia;
- wyjaśnia poznane związki frazeologiczne, w tym pochodzące z Biblii; stosuje zasady grzeczności językowej.

3. Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

- tworzy opowiadanie, w tym przygodowe, detektywistyczne i fantastyczne, z opisem oraz dialogiem;
- pisze opis przeżyć wewnętrznych, charakterystykę postaci, sprawozdanie i list oficjalny;
- tworzy wypowiedź argumentacyjną: formułuje stanowisko, dobiera argumenty i przykłady, zachowuje logiczny porządek;

- rozróżnia argumenty odwołujące się do faktów i logiki oraz do emocji; rozpoznaje środki perswazji;
- sporządza plan i notatkę, opowiada o przeczytanym tekście; utrwała krótkie formy użytkowe poznane w klasach IV–V;
- stosuje właściwą kompozycję, akapity, spójność i poprawność językową; recytuje tekst ze zrozumieniem.

4. Ortografia, interpunkcja i samokształcenie

Uczeń:

- stosuje poznane reguły pisowni, w tym nazw własnych, tytułów, nazw mieszkańców i przyrostków „-ski”, „-cki”, „-stwo”, „-dztwo”;
- poprawnie używa znaków interpunkcyjnych, w tym przecinka, średnika, nawiasu i cudzysłowu;
- samodzielnie sprawdza i poprawia swoje wypowiedzi;
- korzysta ze słowników i różnych źródeł informacji, porządkuje wiadomości i ocenia ich wiarygodność;
- szanuje autorstwo tekstów, zaznacza cytaty i wskazuje źródła; poznaje życie kulturalne regionu.

5. Lektury

Lektura obowiązkowa czytana w całości

- J.R.R. Tolkien — *Hobbit, czyli tam i z powrotem*
- Kornel Makuszyński-Szatan z siódmej klasy
- Bolesław Prus — *Katarynka*
- Henryk Sienkiewicz — *W pustyni i w puszczy*

Krótkie utwory i fragmenty wybrane na ten rok

- Biblia — stworzenie świata i człowieka; przypowieści o miłosiernym Samarytaninie, o talentach i o synu marnotrawnym.
- Adam Mickiewicz — *Pan Tadeusz*: fragmenty dotyczące polowania i koncertu Wojskiego.
- Adam Mickiewicz — *Powrót taty*.
- Anna Kamieńska — *Dom matki*.
- Jan Twardowski — *Który*.
- Konstanty Ildefons Gałczyński — *Pieśń o żołnierzach z Westerplatte*.
- Zbigniew Herbert — *Pudełko zwane wyobraźnią* — odczytywanie obrazów poetyckich, wyjaśnianie przenośni i rozróżnianie przedstawień realistycznych i fantastycznych.
- Tadeusz Różewicz — *Zadanie domowe* — rozpoznawanie osoby mówiącej i adresata, odczytywanie przesłania wiersza oraz uzasadnianie interpretacji fragmentami tekstu.
- Czesław Miłosz — *Furtka* — rozpoznawanie epitetów, rymów i elementów rytmizujących wiersz oraz omawianie poetyckiego opisu miejsca.
- Wisława Szymborska — *Muzeum* — odczytywanie znaczeń dosłownych i przenośnych, rozpoznawanie uosobienia oraz refleksja nad przemijaniem i rolą przedmiotów w zachowaniu pamięci.
- Rembrandt — *Powrót syna marnotrawnego (obraz)*, w zestawieniu z przypowieścią biblijną — porównywanie tekstu literackiego z obrazem, odczytywanie sensu przypowieści, opis obrazu i przeżyć bohaterów.
- Tomasz Rożek — *Jak się tworzy deszcz?* (tekst zamieszczony w podręczniku) — czytanie tekstu popularnonaukowego, wyszukiwanie informacji, wyjaśnianie zjawiska i sporządzanie notatki.

Podstawa opracowania

Rozporządzenie MEN z 14 lutego 2017 r., ze zmianami z 28 czerwca 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 996), język polski, klasy IV–VI; przepisy przejściowe: § 4 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia ME z 11 marca 2026 r. (Dz.U. 2026 poz. 378).

Anna Podemska-Kałuża, Zamieńmy słowo. Język polski. Szkoła podstawowa. Klasy 4–8. Program nauczania, wersja uwzględniająca zmiany podstawy programowej z 2024 r., tabela klasy VI, strony 41–44 pliku PDF. Materiały wydawcy dla klasy VI oznaczone „Podstawa 2024”.

<https://eli.gov.pl/api/acts/DU/2024/996/text.html>

<https://naukazdalna.eduranga.pl/podrecznik/zamienmy-slowo-klasa-6/>